

Vašků, Vladimír

Konfirmace privilegií olomouckých augustiniánů v 18. století

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. C, Řada historická.
1985, vol. 34, iss. C32, pp. [119]-125

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102462>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

VLADIMÍR VAŠKŮ

KONFIRMACE PRIVILEGIÍ OLOMOUCKÝCH AUGUSTINIÁNŮ V 18. STOLETÍ

Z dosavadních studií o panovnických konfirmacích listinných privilegií moravských klášterů v 18. století¹ je známo, že z rozhodnutí Karla VI. se na Moravě v roce 1731 stalo podávání žádostí o potvrzení starších panovnických listin pro jejich držitele povinným a že hlavním motivem tohoto rozhodnutí bylo umožnit úřadům provedení revize, při níž by byla anulována privilegia zastaralá, neodpovídající už současnému právnímu řádu, a potvrzena pouze ta privilegia, proti jejichž další platnosti nebylo ze strany panovníka a státu, popř. třetích osob, žádných námitek.

V aktových písemnostech, které vzešly z revizně konfirmačního řízení týkajícího se privilegií kláštera augustiniánů — řeholních kanovníků u Všech svatých v Olomouci,² není však sebemenšího náznaku toho, že by tento klášter požádal, jak bylo jeho povinností, o konfirmaci svých listin už za Karla VI. Dokonce ani za vlády Marie Terezie nerespektoval nové nařízení o konfirmačních žádostech z roku 1746 a nechal projít lhůtu k podání suppliky bez povšimnutí. Teprve v roce 1750, poté co Marie Te-

¹ Z dřívějších prací, na něž tento příspěvek navazuje, viz zejm. V. Vašků, *Panovnické konfirmace pro moravské kláštery v 18. století (Novověké úřední revize středověkých a raně novověkých listin)*, Brno 1981 (kniha se týká devíti klášterů benediktinského, cisterciáckého a premonstrátského řádu); též, *Konfirmace privilegií brněnských augustiniánů v 18. století*, Vlastivědný věstník moravský 1980, s. 151—160; též, *Konfirmace privilegií starobrněnských dominikánek v 18. století*, SPFFBU C 29, 1982, s. 101—108.

² Hlavním pramenem ke konfirmačnímu řízení za Marie Terezie a Josefa II. jsou, pokud jde o olomoucké augustiniány, písemnosti moravské reprezentace a komory a moravského gubernia — viz Státní oblastní archiv v Brně (dále: SOAB), fond B 1, konvolut sign. O 19. O tereziánské fázi nadto informují písemnosti Directoria in publicis et cameralibus, vmanipulované však dodatečně do registry tehdy již zrušené České dvorské kanceláře — viz Státní ústřední archiv v Praze, fond ČDK, sign. IV B 101, kartón 395, konvolut „Augustiniánský klášter v Olomouci 1661—1750“. Několik doplňujících písemností z tereziánského období viz dále v SOAB, fond B 1, konvolut sign. Ad P 26. Originály listin jsou (s výjimkou tereziánské konfirmace, o níž bude řeč později) uloženy v archívu kláštera — SOAB, fond E 3, kde se rovněž nachází vidimus sloužící za podklad k tereziánské konfirmaci.

rezie vyjádřila nad touto pasivitou olomouckých augustiniánů i několika dalších moravských duchovních ústavů svou nelibost a prostřednictvím moravské reprezentace a komory důrazně trvala na dodatečném splnění zanedbané povinnosti, dodal klášter konečně 10. června svou supliku, formálně adresovanou panovnici, do rukou tzv. dvorského agenta, a ten ji pak v následujících dnech předložil „na příslušných místech“ u vídeňského dvora, tj. u *Directoria in publicis et cameralibus*.³

Suplika se úvodem zmiňuje o události z dávné historie kláštera, totiž o tom, jak v důsledku husitských nepokojů přesídlili řeholníci s královským povolením z Lanškrouna do Olomouce ke kostelu Všech svatých,⁴ avšak není v ní ani slova omluvy za opožděné předložení žádosti, a její další text se omezuje na prosbu, aby panovnice ráčila po vzoru svých předchůdců potvrdit přiložená privilegia a vzít klášter do své zvláštní ochrany.

Písemností, o jejichž konfirmaci klášter žádal, bylo celkem devět:⁵

1. 1371 srpna 8. Litomyšl = AZK č. 853. Litomyšlský biskup Petr zakládá se souhlasem litomyšlské kapituly klášter augustiniánů — řeholních kanovníků před branami města Lanškrouna, zaopatřuje jej patřičnými důchody a stanoví jeho organizaci a povinnosti.

2. 1372 listopadu 22. Pírna⁶ = AZK č. 863. Karel IV. přijímá klášter u Lanškrouna do své ochrany.

3. 1460 února 14. Olomouc = AZK č. 1455. Jiří z Poděbrad konfirmuje všeobecné privilegia udělená klášteru [dříve] lanškrounskému [nyní v Olomouci] svými

³ Dvorský agent Jan Columbanus o tom vydal 11. července 1750 potvrzení, které pak probošt kláštera předložil 20. července 1750 reprezentaci a komoře.

⁴ Ze svého původního sídla u Lanškrouna uprchli řeholníci před husitskými vojsky v r. 1421 a po dočasném pobytu v klášteře fulneckém se r. 1434 usadili v Olomouci, a to spolu s augustiniány — poustevníky prostějovskými, s nimiž časem splynuli. (Srov. M. Svábenský, *Augustiniánské kláštery, I. díl*, Brno 1959, s. 11.)

⁵ Souhrnný ověřený opis těchto devíti písemností, který má formu vázané knihy a je opatřen vidimačnickými formulí převora dominikánského konventu u sv. Michala v Olomouci z 1. července 1750, zřejmě tvořil původně přílohu k suplice, avšak po skončení řízení byl patrně klášteru vrácen, neboť se dnes nachází nikoliv u supliky, ani jinde ve spisech directoria nebo reprezentace, nýbrž v archivu kláštera (SOAB, fond E 3, II. Knihy a rukopisy, sign. 14). Nápis na štítku, který je přilepen na přední straně vazby, vzbuzuje svou nepřesnou stylizací nesprávný dojem, jako by šlo o vidimus tereziánské konfirmace („Transumptum vidimatam ejusdem confirmationis caesareo-regiae augustissimae Majestatis Marie Theresiae privilegiorum canonice ad Omnes sanctos Olomucii et Landskronae“), a je nepochybně pozdějšího původu — snad až z osmdesátých let 18. stol., kdy také byl (25. března 1782 nebo krátce potom — viz pozn. 16 — níže) na rubní stranu prvního folia připsán tehdejší proboštem záznam (nadepsaný „Pro memoria“) o vztahu mezi vidimusem a konfirmačním řízením z roku 1750 a z let 1781—82 a o taxách, které klášter za konfirmační listiny Marie Terezie a Josefa II. zaplatil. (O tomto záznamu viz ještě níže v pozn. 8 a 11.) — K následujícímu seznamu je třeba dodat, že písemností jsou většinou identifikovány buď odkazem na známý Šebánkův inventář *Archivy zrušených klášterů moravských a slezských* (AZK), nebo (u písemností z doby po r. 1471, jímž AZK končí) odkazem na jejich archívni signaturu.

⁶ Podle poznámky u otisku listiny v CDM XV č. 142 je v některých mladších opisech nesprávné denní datum „quinto kalendas decembris“ (tedy 27. listopadu) místo správného (v originále uvedeného) „decimo...“. Dodávám, že táž chyba je i ve vidimusu z 1. července 1750 (viz pozn. 5), odkud se pak dostala i do insertu listiny v tereziánské konfirmaci.

předchůdci a zmínkově vyjmenované statky; zároveň přijímá klášter do své ochrany.

4. 1460 února 14. Olomouc = AZK č. 1456. Jiří z Poděbrad dovoluje klášteru [dříve] lanškrounskému [nyní v Olomouci] vyplatit statky zastavené předchozími panovníky; nařizuje, aby byly kláštery vydány jeho neprávem zadržované statky a zavazuje se za sebe i za své nástupce nezcižovat napříště klášterní statky.

5. 1501 dubna 21. Budín = SOAB, fond E 3, sign. G 37 b. Vladislav Jagellonský potvrzuje insertně listinu Jiřího z Poděbrad ze 14. února 1460 (= č. 4). Dále schvaluje přesídlení kláštera z Lanškrouna do Olomouce, dovoluje, aby si klášter v souhlase s inserovanou listinou vykoupil zastavené statky a vyjmenovává (a tím potvrzuje) statky, které klášter drží v současné době. Kromě toho stanoví, jakými opatřeními mají být postiženi probošt a ostatní členové kláštera v případě, že by se zpronevěřili řeholi.⁷

6. 1510 března 10. Olomouc = SOAB, fond E 3, sign. A 8. Vladislav Jagellonský bere do ochrany klášter u Všech svatých na olomouckém předhradí a schvaluje jeho přesídlení z Lanškrouna; svěřuje ochranu kláštera městu Olomouci, potvrzuje mu statky, které vypočítává, povoluje svobodnou volbu probošta a uděluje mu stejná práva, jaká mají jiné královské kláštery na Moravě.

7. 1669 července 10. Brno. Výpis ze zemských desk, obsahující opisy dvou písemností a jednoho na jejich základě provedeného vkladu:

a) 1668 prosince 12. Brno. Moravský královský tribunál, odvolává se na přiložený reskript (sub b), přikazuje úřadu moravských zemských desk provést intabulaci statku Raková ve prospěch kláštera.

b) 1668 října 24. Leopold I. přikazuje moravskému královskému tribunálu, aby dal ve prospěch kláštera vložit do zemských desk s vlastnostmi světských statků statek Rakovou, jež odkázal klášteru zemřelý Ondřej Orlick.

c) 1669 ledna 26. Brno. Úřad moravských zemských desk, odvolává se na písemnosti sub a) a sub b), vkládá ve prospěch kláštera do zemských desk statek Rakovou, a to jako statek světský.

8. 1681 září 5. Šoproň = SOAB, fond E 3, sign. J 31. Leopold I. dovoluje na základě listiny krále Jiřího z r. 1460 (= č. 4), kterou registuje, aby klášter koupil dvůr ve Chvalkovicích, který kdysi náležel ke klášterní fundaci a z něhož dosud náležel klášteru jisté činze.

9. 1729 května 6. Laxenburg = SOAB, fond E 3, sign. J. 48. Karel VI. dovoluje klášteru, aby si s olomouckou kapitulou vyměnil svůj zděděný mayerswaldský dům za kanovnícký dům hraběte Troyera, který bude po úpravě sloužit k uložení klášterní knihovny, archivu a posvátných předmětů.

Rozhodnutím z 20. července 1750 byla suplika i s listinnou přílohou postoupena ode dvora moravské reprezentaci a komoře, a odtud pak — po prezentaci 26. července — předána hned 27. července k předběžnému vyjádření úřadu zemských desk.

Vyjádření úřadu zemských desk, datované 23. září, prezentované však u reprezentace až 16. listopadu 1750, je zcela kladné; konstatuje se v něm, že proti žádné z předložených listin není námitek a že by tudíž mohly být s připojením obvyklé omezovací klauzule confirmovány.^{7a}

S odvoláním na mínění zemských desk vyznívá v kladné doporučení i dobrozdání, které s datem 16. listopadu 1750 vypracovala — v naprosté stylistické závislosti na zemskodeskovém vyjádření a bez jakékoliv nové

⁷ Pravost této listiny je pochybná. Upozornil na to M. Švábenský (*Augustiniánské kláštery I*, s. 212), který zjistil jednak stopy manipulace na pečetní šňůře, jednak nesrovnalosti ve výčtu vesnic (některé ze vsí, uvedených v naší listině z r. 1501, získal klášter ve skutečnosti až v r. 1503).

^{7a} O omezovací klauzuli, již byly všeobecně, ale zcela nekonkrétně anulovány případné anachronismy, viz podrobněji v úvodu mé knihy *Panovnícké confirmace*, zejm. s. 12—13.

vlastní myšlenky — reprezentace a komora pro panovníci a které došlo ke dvoru 30. listopadu 1750. Na jeho základě pak bylo inserováno — v plném znění a v chronologickém pořadí — všech devět listin, tak jak je klášter předložil, do hromadné konfirmační listiny Marie Terezie, datované ve Vídni 12. prosince 1750, fyzicky však vyhotovené a expedované až v následujícím roce 1751, někdy mezi 9. červencem (kdy zaplatil klášter taxu 600 zlatých a kancelářské poplatky ve výši 127 zlatých, 24 krejcarů a 2 denárů) a 18. srpnem, kdy došel reprezentaci obvyklý intimační reskript s kancelářským opisem konfirmační listiny.⁸ (Originál tereziánské konfirmace se dnes nachází nikoliv v archívu olomouckých augustiniánů, nýbrž v archívu rajhradských benediktinů — SOAB, fond E 6, sign. E g 22.)

Z konfirmačního řízení doby josefínské, kdy bylo nutno žádat o potvrzení privilegií znovu, je pozoruhodný již jeho začátek, totiž listinná příloha, kterou klášter připojil ve formě sešitu ke své suplice, podané u dvora někdy mezi 7. srpnem a 1. říjnem 1781.⁹ Vidimační formule, již dal olomoucký syndikus 7. srpna 1781 této příloze charakter ověřeného opisu, je stylizována tak, jako by šlo o vidimus *celé* tereziánské konfirmace v došlém znění.¹⁰ Ve skutečnosti však vidimus obsahuje z listin konfirmovaných v roce 1750 Marií Terezií pouhé čtyři kusy, a to č. 2, 3, 6, 7; přitom z čísla 7 byly do vidimusu převzaty jen písemnosti b), c). Ostatních pět listin (č. 1, 4, 5, 8, 9) bylo vynecháno úplně, z čísla 7 odpadly jednak pasáže dávající této písemnosti charakter výpisu ze zemských desk, jednak inserovaná písemnost a); kromě toho byly vynechány i úvodní a závěrečné pasáže tereziánské konfirmace, takže to, co bylo k suplice přiloženo, nelze vůbec označit ani jen za redukovaný vidimus tereziánské konfirmace. Text přílohy začíná totiž hned listinou Karla IV. z r. 1372 (č. 2) a končí vkladem do zemských desk (č. 7c). A kdyby nebylo závěrečné vidimační formule, nedalo by se ani poznat, jde-li o opis pořízený podle insertů v tereziánské konfirmaci, nebo podle originálů.¹¹

⁸ Dvorská kancelářská poznámka na originálu dobrozdání došlého od reprezentace se týká jen zaplacení vlastní taxy: „Soluta taxa mit 600 Fl. den 9ten Junii 1751“. Avšak proboštova „Pro memoria“ (na niž jsme upozornili výše v pozn. 5) se zmiňuje ve své první části kromě taxy i o dalších poplatcích: „A[nn]o 1750. Substrata sunt augusti[ss]imae caes. reg. confirmationis haec copciata et vidimata instrumenta, prout in ordine scripta sunt; et pro confirmatione 600 Fl. agenti aulico et expeditoribus 127 Fl., 24 Kr., 2 D. — summa 727 Fl., 24 Kr., 2 D canonica solvendum habuit.“

⁹ Terminus a quo je dán datem ověřeného opisu (listinné přílohy), terminus ad quem pak datem dorzálního dekretu, jímž Česko-rakouská dvorská kancelář postoupila supliku k posouzení moravskému guberniu.

¹⁰ „Collationiret und ist bevorstehende Abschrift von dem mir originaliter vorgezeigt und auf ungestempelten Pergamen gestellten diplomate wailand allerhöchst Ihre kaiser- und königlichen Majestät Mariae Theresiae dem ganzen Inhalt nach von Wort zu Wort gleichlautend befunden worden. So unter meiner Fertigung und begedruckten Amtssigil beurkunde. Geschehen zu Olmütz den 7ten Augusti 1781. (L. S.) Carl Joachim Heinz, syndicus juratus ibidem.“

¹¹ Z vidimační formule se tedy sice dá usoudit, že šlo o opisy pořízené podle insertů v tereziánské konfirmaci, otázka však je, zda šlo opravdu o tereziánskou konfirmaci v plném smyslu toho pojmu. Není totiž vyloučeno, že opisy byly pořízeny výběrem z knihy, která sice je na štítku označena za ověřený opis tereziánské konfirmace, ale která je ve skutečnosti ověřeným opisem listin předložených jako příloha k žádosti o tereziánskou konfirmaci (o této listinné příloze viz již v pozn.

Proč klášter provedl tuto autorevizi? Proč ve srovnání s obdobím tereziánským snížil počet listin, o jejichž potvrzení se hodlal ucházet, více než o polovinu? — Listina č. 1 byla patrně ponechána stranou proto, že šlo o listinu biskupskou; ke konfirmacím měly být totiž předkládány — a zejména za Josefa II. se na to přísně dbalo — pouze listiny panovnické. Listina krále Jiřího č. 4, obsahující povolení k zpětnému vykoupení statků, patrně již nebyla pro klášter aktuální, stejně jako listina Karla VI. č. 9 se svým konsensem k majetkové transakci. A byla-li vynechána listina Jiříkova č. 4, pak logicky odpadla i listina Vladislavova č. 5, v níž je č. 4 inserováno, a rovněž listina Leopolda I. č. 8, která se na č. 4 odvolává.¹² Písemnost 7a byla opominuta snad proto, že neměla rozhodující význam, neboť jen zprostředkovala příkaz obsažený v písemnosti 7b. A snad tu hrály svou roli i úvahy o výši budoucí taxy a kancelářských poplatků, které bývaly ovlivněny mj. i rozsahem konfirmačních listin. Kromě toho klášter u Všech svatých, z jehož členů pocházela řada učitelů olomoucké univerzity a jehož poslední probošt Tadeáš Martin Slavíček (týž, který je podepsán na žádosti o konfirmaci) byl jejím několikanásobným rektorem,¹³ asi přece jen lépe pochopil základní tendenci a smysl konfirmačního řízení doby josefínské (kdy se zpřísnil postih anachronických privilegií) než například většina ostatních moravských klášterů (které zcela mechanicky žádaly o potvrzení celých konfirmací tereziánských), a z toho důvodu řadu zastaralých listin sám obětoval.

Tím ovšem klášter ulehčil práci moravskému guberniu. Sem došla súpika ode dvora 14. října 1781¹⁴ a již 18. října vypracovalo gubernium své dobrozdání pro nejvyššího kancléře, aniž si vyžádalo, jak bylo jinak obvyklé, předběžné vyjádření od jiných, nižších institucí. Podle názoru gubernia neobsahují předložená privilegia ani žádné „monopolium“, ani nic jiného, co by bylo na újmu státu, a proto prý mohou být i v současné době znovu potvrzena.

A tak se i stalo. Ve výsledné hromadné konfirmační listině Josefa II.,

5). V této knize je totiž poznamenáno (v druhé části proboštova záznamu, jehož první část jsme citovali v pozn. 8) toto: „A[nn]o 1781. Pro confirmatione sub augustissimo imperatore Josepho II. do *ex presentibus* (podtrženou mnou — V. V.) solummodo copiatu et vidimata ac transmissa sunt ea instrumenta, quae numeris 1, 2, 3, 4, 5 signata reperiuntur“. Uvedená čísla jsou pak i připojena k jednotlivým listinám opsaným v této knize, zřejmě jako označení pořadí, v němž mají být příslušné kusy vybrány: „N° 1°“ je poznamenáno u listiny, kterou jsme si označili jako č. 2, „N° 2°“ u č. 3, „N° 3°“ u č. 6, „N° 4°“ u č. 7b, „N° 5°“ u č. 7c.

¹² Listina Jiříkova č. 4 obsahuje kromě toho i panovníkovo prohlášení o nezcozování klášterních statků v budoucnosti, tedy závazek, který býval z listin potvrzených Josefem II. zásadně vynecháván. Je možné, že klášter vzal v úvahu i problematičnost právě této pasáže a že to byl další důvod k tomu, aby se o další potvrzení této listiny neucházel. Dalo by se ovšem namítnout, že listina krále Vladislava č. 6 rovněž obsahuje obdobný závazek a že přesto byla do výběru zařazena; avšak zde hrálo hlavní roli patrně to, že listina č. 6 stvrzuje především základní majetková práva kláštera.

¹³ Srov. Š v á b e n s k ý, *Augustiniánské kláštery I*, s. 13—14.

¹⁴ Rozhodnutí o postoupení súpiky guberniu je datováno 1. října 1781, avšak k expedování došlo nepochybně až po 9. říjnu, kdy je datována poznámka o zaplacení (předběžné vstupní) taxy a poštovního porta — dohromady 2 zlaté a 50 krejcarů.

datované ve Vídni 15. listopadu 1781 (orig. v SOAB, fond E 3, sign. A 21) jsou inserovány v chronologickém pořadí a v doslovném znění listiny Karla IV. z r. 1372 (č. 2), Jiřího z Poděbrad z r. 1460 (č. 3), Vladislava Jagellonského z r. 1510 (č. 6), reskript Leopolda I. z r. 1668 a na jeho základě provedený zemskodeskový vklad z r. 1669 (č. 7b–c), tedy všechny písemnosti, z nichž se skládá příloha k suplice. Dodejme však, že doslovná inserce je důsledkem toho, že bezvýhradně kladné guberniální dobrozdání (které dvůr plně akceptoval) bylo dosti povrchní. Jinak by se totiž nemohlo v době josefínské stát, že vedle jiných drobnějších „závad“, jimiž zde nechceme čtenáře zatěžovat, zůstala v listině Vladislavově (č. 6) ponechána beze změny i taková pasáž, jako ustanovení směřující proti libovolnému disponování panovníků s klášterními statky.¹⁵

Celková částka, kterou klášter za konfirmaci zaplatil, byla tentokrát nižší než za Marie Terezie. Činila podle proboštova záznamu 298 zlatých a byla zaplacená nejpozději 25. března 1782.¹⁶ Potom se přikročilo k fyzickému vyhotovení konfirmace a 9. července téhož roku došel guberniu dvorský dekret oznamující udělení konfirmace, což pak gubernium 11. července dalo prostřednictvím olomouckého krajského hejtmána na vědomí klášteru. Současně gubernium krajskému hejtmanovi uložilo, aby ve smyslu udělené konfirmace chránil klášter při jeho právech; to byla pouhá floskule, která se běžně vyskytuje i v ostatních guberniálních intimacích krajským hejtmanům a která ovšem nemohla zabránit zrušení kláštera, k němuž došlo po dvou letech – v srpnu 1784.

¹⁵ Ustanovení tohoto druhu byla totiž v době Josefa II. v jiných případech anulována. Viz o tom na různých místech mé knihy *Panovnické konfirmace*; srov. též výše pozn. 12. V listině krále Vladislava (č. 6) zní nejdůležitější část uvedeného ustanovení takto: „...dali-li bychom my neb budoucí naši ten klášter, aneb něco k němu příslušejícího komu zastavili, zapsali a zavázali buď z nepaměti aneb jakýmžkoli obyčejem, tehdy do dání, zastavenie, zapsanie a zavazanie listem tiemto naším kazímy, moříme a vniveč obracujem, tak aby což by koli bylo proti tomuto najestátu, žádné moci nemělo ani pevnosti nynie ani na budúcie věčné časy.“

¹⁶ V závěru druhé části proboštova záznamu (citovaného výše v pozn. 5, 8 a 11) se totiž uvádí: „Soluta taxa pro omni et toto 298 Fl. Die 25ta Martii 1782. Sig. Thadaeus Martinus, praepositus, m. p.“ Není jen zcela jasné, zda se datum vztahuje na den, kdy byla zaplacená taxa, nebo na den, kdy byl pořízen záznam.

DIE KONFIRMATION DER PRIVILEGIEN DER OLMÜTZER AUGUSTINER IM 18. JAHRHUNDERT

Dieser Beitrag knüpft an vorhergehende Studien des Verfassers über das Revisions-konfirmationsverfahren an, bei dem unter der Regierung Karl VI. und weiterer Herrscher des 18. Jh. veraltete Urkundenprivilegien annulliert und nur solche Privilegien bestätigt wurden, die vom Standpunkt der damaligen Staatsinteressen aus einwandfrei waren. Das Augustinerkloster in Olomouc (Olmütz) legte unter der Regierung Karl VI. seine Privilegien nicht zur Revision vor, obwohl es seine Pflicht war; dies geschah erst auf Grund einer speziellen Aufforderung Maria Theresias im Jahre 1750. Damals legte das Kloster neun Urkunden aus den Jahren 1371 bis 1729 vor; infolge der Großzügigkeit der thesesianischen Behörden erreichte es, daß alle vorhergehenden Privilegien in vollem Wortlaut wiederbestätigt wurden, obwohl manche ihre Bestimmungen offensichtlich nicht ins 18. Jh. paßten. Zu Beginn der Regierung Josef II., als die frühere Großzügigkeit durch unbarmherziges Aufsuchen und Betonen von Anachronismen in den revidierten Urkunden abgelöst wurde, beugte das Kloster einer offiziellen Annullierung der meisten seiner Privilegien dadurch vor, daß es sie einer Autorevision unterzog und den Behörden nur vier Urkunden zur Beurteilung vorlegte, gegen die — wie richtig vorausgesetzt wurde — die Behörden nichts einzuwenden haben würden und die dann im Jahre 1782 vom Herrscher tatsächlich konfirmiert wurden. Ungeachtet der durchgeführten Konfirmation wurde das Kloster zwei Jahre später im Jahre 1784 aufgehoben.

Übersetzt von *Otto Hájek*

